

Atferdsvansker hos små barn Risikofaktorer, behandling og forskning

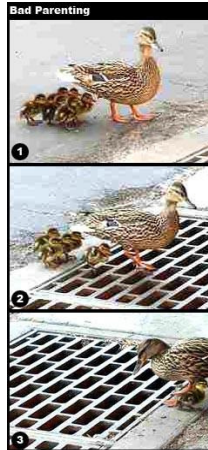
Prof. Willy-Tore Mørch
Universitetet i Tromsø. Det helsevitenskapelige fakultet
RKBU

Født sånn eller blitt sånn, Oslo 11.06.12

Parenting is hard ....

... even if you're a duck!

3

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Atferdsforstyrrelser

- Opposisjonell atferdsforstyrrelse (ODD)
Debuterer 2-3 års alder
Preges av opposisjon og trass
- Atferdsforstyrrelse (CD)
Debuterer 5-6 års alder
Preges av utagering, voldelig atferd

Tidlig debut: Ubehandlet stor risiko for kriminalitet, rus og avbrutt skolegang

4

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Risikofaktorer

- Genetisk influens
- Tidlig debut
- Straffende foreldrepraksis
- Tvangssirkelen
- Utrygg, ambivalent tilknytning
- Mangel på monitorering

5

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UiT

Karakteristiske trekk i familie

- Lav SES
- Barnevernkontakt
- Høy mobilitet

6

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UiT

Karakteristiske trekk hos barna

- Få sosiale ferdigheter
- Lav selvtillit
- Lav selvfølelse
- Lite sosialt nettverk
- Negativt sosialt nettverk

7

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Tilknytning

Utrygg (unntvikenende og ambivalent) tilknytning mellom barn og foreldre kan skape utviklingshemmende omsorgsbetingelser
Desorganisert tilknytning kan i verste fall føre til alvorlige psykiske helseproblemer

- ❖ Barn med utrygg og unntvikenende tilknytning (foreldre som reagerer med angst og sinne på barnets tilknytningsatferd) toner ned sine behov for trygghet og fremstår som selvstendige og samarbeidsvillige, unngår å utføre atferd som gjør omsorgsperson utrygg
- ❖ Barn med utrygg og ambivalent tilknytning (foreldre som er passive og ufølsomme overfor barnets tilknytningsatferd) eskalerer tilknytningsatferden for å få oppmerksomhet. Når det lykkes forsterkes atferden og barnet fremstår som utagerende, sint og trassig
- ❖ Barn med desintegrert tilknytning (foreldre som skaper angst og utrygghet ved voldelig atferd, latterliggjør barnet når det er redd) reagerer med frykt, redsel for omsorgspersonen, stereotypier, angst og forvirring. Kan føre til alvorlige psykiske helseplager

8

07.02.2012 Barnevernsambandet

Det biologiske prinsipp i barnevernet

De utrolige årene: Foreldre, barn og lærere Treningsprogram Utviklet av Carolyn Webster-Stratton, Ph.D.

The Incredible Years Training

10/0

De utrolige årenes programserie

10

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

De utrolige årene

(BASIC & ADVANCE)

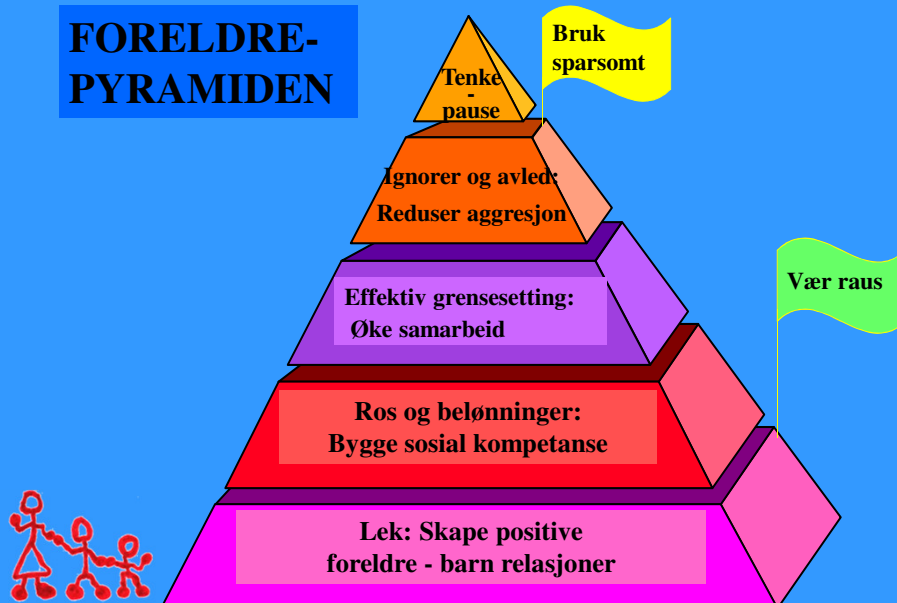
- **Hvordan leke med barnet ditt**
- **Kunsten å rose riktig**
- **Å motivere barn gjennom belønning**
- **Effektiv grensesetting**
- **Takling av atferdsproblemer**
- **Kommunikasjon mellom voksne**
- **Problemløsning for foreldre**
- **Problemløsning for barn**

The Incredible Years Training Series

7/09

FORELDRE- PYRAMIDEN

The Incredible Years Training Series

7/09

De utrolige årene Foreldremetoder

- Fokus på tenkning, atferd og emosjoner
- Utviklingspsykologisk basert
- Empirisk støttet
- Vekt på terapeutiske samarbeidsprosesser
- Selvstendighet (vs. kontroll)
- Videoeksempler
- Praktiske øvelser og repetisjoner
- Hjemmeoppgaver
- Støtte fra gruppe

The Incredible Years Training

300

Foreldreinvolvering

- Intervju før gruppemøtene
- 10-14 foreldre i hver gruppe
- Partnerstøtte, ulike familiebakgrunner
- Dag- og kveldsgruppe
- Møter ukentlig i 2 timer
- To trenede gruppeledere
- “Kameratsamtaler”
- Mat
- Barnevakt
- Transport

The Incredible Years Training

300

Deltagere

15

05.11.2012

- 127 barn 4-8 år
- Rekruttert til behandling for alvorlige atferdsvansker BUP Trondheim og Tromsø
- Screening med ECBI og Kiddie-sads
- 4 inntak 2001-2003

UNIVERSITETET I TROMSØ UiT

Design

- Randomisert kontrollert studie (RCT)
  - 47 foreldregruppe (PT)
  - 52 foreldregruppe kombinert med dinosaurskolen (PT+CT)
  - 28 venteliste kontrollgruppe (WLC)
    - Fikk tilbud om behandling etter 6 mnd og gikk da ut av studien
- Datainnsamling: pre, post og ett års oppfølging
  - Om barnet: diagnoser, atferd, sosioemosjonelle problemer, sosial kompetanse, relasjon til lærer
  - Om foreldre: foreldrestress, oppdragelsespraksis, depresjon
  - Informanter: foreldre, pedagoger og barnet
  - 5-6 års oppfølging: diagnostisk intervju

16

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UiT

Resultater: parenting og stress

Table 3 Means and SDs by treatment condition and assessment point for parent reports of parenting practices and stress

	PT			PT + CT			WLC		Effect size (<i>d</i>)		
	Pre Mean (SD)	Post Mean (SD)	Follow-up Mean (SD)	Pre Mean (SD)	Post Mean (SD)	Follow-up Mean (SD)	Pre Mean (SD)	Post Mean (SD)	PT vs. WLC	PT + CT vs. WLC	PT vs. PT + CT
PPI-harsh discipline											
Mother	2.2 (.5)	1.8 (.5)	1.8 (.4)	2.2 (.5)	1.7 (.3)	1.8 (.4)	2.5 (.7)	2.3 (.7)	0.61*	0.86*	-0.25
Father	2.3 (.4)	1.9 (.3)	2.1 (.4)	2.4 (.6)	2.0 (.6)	1.9 (.6)	2.1 (.5)	2.1 (.4)	0.82	0.70	0.04
PPI inconsistent discipline											
Mother	3.1 (.6)	2.6 (.5)	2.7 (.5)	3.1 (.7)	2.6 (.6)	2.6 (.6)	3.4 (.7)	3.4 (.7)	1.05*	0.74*	0.16
Father	3.2 (.7)	2.7 (.5)	2.8 (.5)	3.0 (.7)	2.4 (.6)	2.6 (.5)	3.1 (.5)	3.0 (.6)	0.67	0.52*	-0.06
PPI positive parenting											
Mother	4.4 (.6)	5.1 (.6)	5.0 (.5)	4.3 (.6)	5.2 (.6)	5.0 (.7)	4.0 (.5)	4.0 (.5)	1.44*	1.41*	-0.29
Father	3.8 (.5)	4.6 (.6)	4.5 (.6)	3.9 (.7)	4.6 (.6)	4.5 (.7)	4.1 (.6)	4.1 (.6)	2.24*	1.50*	0.41
PSI-total stress											
Mother	262.4 (43.8)	233.3 (47.5)	235.7 (41.4)	264.7 (34.6)	228.6 (36.8)	225.4 (35.0)	273.0 (38.2)	265.9 (40.7)	0.67*	1.07*	-0.22
Father	246.1 (45.1)	219.4 (48.7)	217.9 (47.8)	258.1 (28.4)	232.0 (31.0)	223.1 (32.4)	244.6 (53.7)	242.9 (38.0)	0.86*	0.82	0.02

Effect sizes posttreatment (*d*)

PT Parent training (*n* = 43 mothers, 29 fathers), PT + CT parent training and child therapy (*n* = 51 mothers, 35 fathers), WLC waiting list control (*n* = 28 mothers, 19 fathers), PPI parenting practices interview, PSI parent stress index

*P < 0.0167 (Bonferroni corrected significance level)

17

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Resultater: atferdproblemer

Table 2 Means and SDs by treatment condition and assessment point for parent reports of child behaviors

Measure	PT			PT + CT			WLC		Effect size (<i>d</i>)		
	Pre Mean (SD)	Post Mean (SD)	Follow-up Mean (SD)	Pre Mean (SD)	Post Mean (SD)	Follow-up Mean (SD)	Pre Mean (SD)	Post Mean (SD)	PT vs. WLC	PT + CT vs. WLC	PT vs. PT + CT
ECBI intensity											
Mother	157.1 (24.2)	116.5 (27.0)	121.3 (28.8)	156.5 (22.0)	121.8 (31.9)	119.1 (31.4)	159.7 (23.1)	137.3 (28.6)	0.65*	0.42	0.22
Father	140.3 (21.2)	108.0 (24.1)	108.9 (22.3)	143.8 (23.2)	123.2 (27.0)	116.1 (24.3)	142.9 (29.7)	125.7 (32.0)	0.80*	0.17	0.54
ECBI problems											
Mother	20.7 (6.2)	10.8 (8.9)	11.1 (8.4)	20.2 (6.3)	10.0 (8.0)	10.2 (8.1)	19.8 (4.8)	14.1 (8.4)	0.47	0.55	-0.03
Father	16.6 (6.4)	7.0 (6.4)	7.0 (5.5)	15.6 (6.3)	11.4 (7.3)	8.3 (7.5)	15.1 (8.4)	10.9 (7.5)	0.75*	0.02	0.67*
CBCL aggression											
Mother	18.8 (6.8)	11.9 (8.1)	11.0 (7.0)	21.7 (7.0)	13.7 (8.6)	12.7 (7.4)	20.0 (7.7)	17.2 (8.2)	0.58*	0.75*	-0.15
Father	14.8 (5.0)	9.2 (5.4)	8.6 (4.3)	19.8 (8.4)	13.4 (8.4)	12.1 (8.4)	17.4 (8.2)	14.2 (7.6)	0.40	0.52	-0.12
CBCL attention											
Mother	6.8 (3.6)	4.9 (3.7)	5.2 (3.5)	8.0 (3.6)	6.1 (3.9)	6.1 (4.3)	7.3 (3.6)	7.2 (3.9)	0.53*	0.59	-0.03
Father	5.3 (3.0)	3.8 (2.1)	4.3 (2.8)	8.3 (3.8)	6.1 (4.0)	5.1 (3.5)	7.5 (3.9)	6.9 (3.8)	0.34	0.50	-0.24
CBCL internalizing											
Mother	11.0 (6.2)	6.5 (5.1)	6.9 (6.3)	12.5 (8.6)	7.7 (6.7)	6.9 (6.3)	10.1 (6.5)	9.0 (6.1)	0.57*	0.60	-0.05
Father	7.5 (6.3)	5.7 (5.9)	6.2 (6.5)	11.3 (7.9)	7.5 (5.9)	6.6 (5.7)	9.0 (5.0)	6.9 (4.3)	-0.07	0.33	-0.36

Effect sizes (*d*) posttreatment

PT parent training (*n* = 45 mothers, 25 fathers); PT + CT parent training and child therapy (*n* = 52 mothers, 32 fathers); WLC waiting list control (*n* = 28 mothers, 21 fathers), ECBI Eyberg child behavior intensity, CBCL child behavior checklist, PSI parent stress index

*P < 0.0167 (Bonferroni corrected significance level)

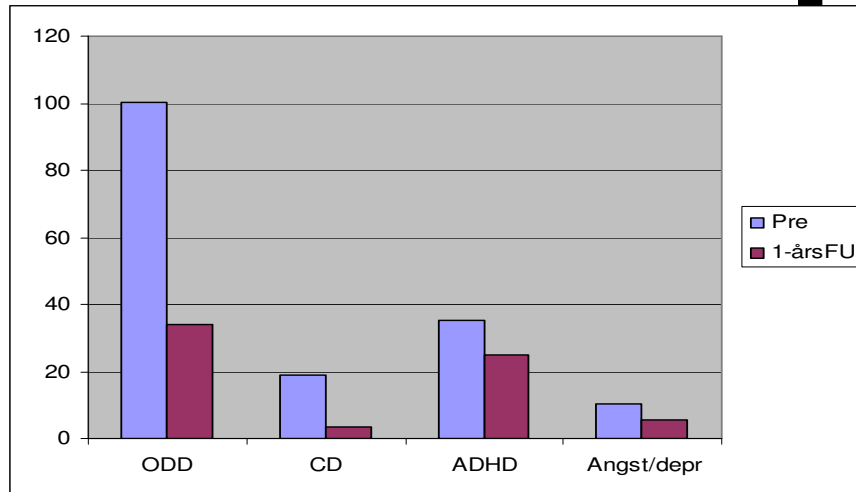
18

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Endring av diagnoser

19

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Diagnoser på de ulike måletidspunktene

	Før behandling N=127		1 år FU n=88		5-6 år FU n=54	
	%	(n)	%	(n)	%	(n)
ODD	100	(127)	34,0	(30)	31,5	(17)
CD	18,9	(24)	3,4	(3)	9,3	(5)
ADHD	35,4	(45)	25,0	(22)	50,0	(27)
Angst/depresjon	10,2	(13)	5,7	(5)	7,4	(4)

20

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Stabilitet i ODD/CD diagnose fra 1 års FU til 5/6 års FU

- 38.9 (21) av de som deltok ved 5/6 års FU hadde ikke ODD/CD ved 1 års FU eller 5/6 års FU
  - Suksessbarna
- 9.3% (5) hadde ODD/CD ved begge tidspunkt
  - Høyrisikobarna
- 28.8% (15) hadde ODD/CD ved 1 års FU, men ikke ved 5/6 års FU
  - Forsinket effekt?
- 24.1% (13) hadde ikke ODD/CD ved 1 års FU, men ved 5/6 års FU
  - Effekten som forsvant?

21

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

2/3 av barna uten diagnose 5-6 år etter behandling – hvor bra er det?

- Barn med tidlig ODD/CD diagnose og som ikke får behandling
  - 50 % eller mer vil fortsette å ha ODD/CD (August et al, 1994; Lahey et al, 1995; Lahey et al, 2002)
- Gir støtte til langtids effekter av behandling

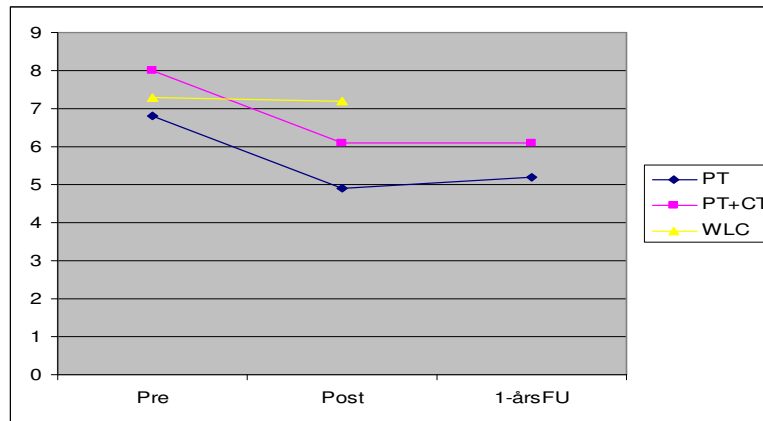
22

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Endring av oppmerksomhetsvansker, CBCL mor

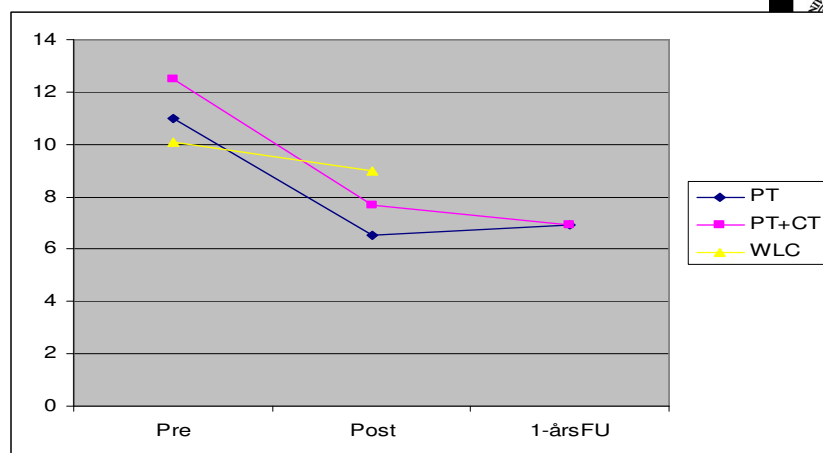
23

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UiT

Endring av internaliserte vansker, CBCL mor

24

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UiT

“Doble atferdsvansker” i skole og hjem

Drugli et al 2007:

60% av barna hadde alvorlige atferdsproblemer både i hjem og skole.

Drugli et al 2010:

“Doble atferdsvansker” medførte

- høyere nivå av angst, depresjon og oppmerksomhetsvansker i skolen enn barn som bare hadde atferdsvansker hjemme
- Dårligere sosial kompetanse
- Flere negative jevnalderrelasjoner
- Mer negativ og mindre støttende relasjon til lærer
- Assosiert med sammensatte vansker i skolen

25

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

“Doble atferdsvansker i skole og hjem

“Doble atferdsvansker”:

Større samarbeidsproblemer mellom foreldre og lærere

- Foreldre med lav utdanning
- Foreldre med egne psykiske problemer
- Foreldre med høyt stressnivå knyttet til oppdragelsen av barna og familier med kontakt med barnevernet er i spesiell stor risiko for å ha samarbeidsproblemer med skolen

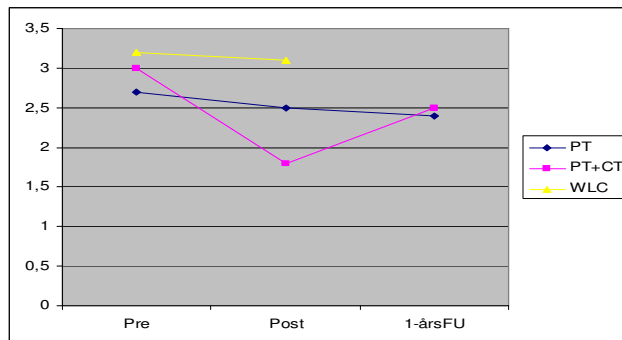
26

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Generaliseringseffekter til atferdsvansker i barnehage/skole? (Drugli og Larsson, 2006)

27

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Faktorer som påvirker pre-post endringer i barnets atferd

(Fossum, Mørch, Handegård, Drugli og Larsson, 2009)

- Høyt nivå av stress hos mødre, ADHD diagnose hos barnet før behandling og det å være jente - mindre endring av barnets atferdsvansker
- Endring av NEGATIVE oppdragelsesstrategier – endring av barnets atferd

28

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Faktorer før behandling som predikerer fortsatt ODD/CD diagnose ved 1-års FU

(Drugli, Larsson, Fossum og Mørch, til vurdering)

- Høyt nivå av atferdsvansker og internaliserte vansker hos barnet
- Kontakt med barneverntjenesten

29

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UiT

Kostnad effekt av DUÅ

- Utgangspunkt: 20-50% av barn med tidlig debut får betydelige problemer med skolegang, lav utdanning, lave inntekter, kriminalitet og rus. 10% kommer i fengsel.
- Michael Parsonage (senior rådgiver for helseministeriet i UK): Totale kostnader for barn med tidlig CD/ODD-debut i et livsløpsperspektiv: 250.000 Euro.
- DUÅ Norge: ca 2000 barn behandlet siste 10 år. 60% varig vellykket behandling.
- Legger til grunn 10% vellykket behandling (lavt anslag): **kr 420 mill. besparelse for samfunnet**

30

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UiT

Implementerte organisasjoner

95 organisasjoner
70 kommuner, 25 BUP

31

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

- **Foreldreprogrammet**
- Helse-Nord: Alta Kommune og BUP Alta (disse har ikke tilbudet p.t.)
- BUP Tromsø, Berg, Lenvik og Tranøy kommuner (barnevertjenesten), BUP Midt-Troms (Finnnes), BUP Nord-Troms (Storslett), Tromsø kommune, Kanutten Barnehage (Tromsø), Vågan kommune
- Helse-Midt: Inderøy kommune, Klæbu kommune, Levanger kommune, Midtre Gauldal kommune, Melhus kommune, Skaun kommune, Frol oppvekstsenter, Barnas stasjon (Lade behandlingssenter), Kristiansund BUP, KAF tiltaksteam (Kristiansund, Averøy og Frei kommune), Innherred kommune, Surnadal kommune, Trondheim kommune (alle fire bydeler), BUP Trondheim, Verdal kommune, Rauma kommune, Rennebu kommune, Røros kommune
- Helse-Vest: Austerheim kommune, Betanien BUP, Bufetat region vest, BUP Bryne, BUP Fjell, BUP Fana, BUP Haugesund, BUP Nordhordaland, BUP Sandnes, BUP Sogndal, BUP Sentrum (Bergen), BUP Stavanger, BUP Voss, Familievernkontoret i Stavanger (ikke tilbud p.t.), Bømlo kommune, Fjell kommune, Fusa kommune, Klepp kommune, Lindås kommune, Modalen og Rauma kommune, Odda kommune, Randaberg kommune, Strand kommune, Stavanger kommune, Sandnes kommune, Solstrand barnevernssenter, Time kommune, Vaksdal kommune, Årstad familiesenter, Åsane bydel.
- Helse-Sør-Øst: Brusetkollen skole- og ressurscenter, BUP Bærum (ikke tilbud p.t.), BUPA Vestfold, BUP enhet Nordstrand (ikke tilbud p.t.), BUP enhet Nordre Aker/Sagene, BUP Elverum, BUP Hamar, BUP Kongsvinger, Fredrikstad kommune (Barnas stasjon), Gjerdrum kommune, Hamar kommune, Hole kommune, Holmestrand kommune, Lillehammer kommune, Nittedal kommune, Nøtterøy kommune, Oslo PPT skolegruppe D, Porsgrunn kommune, Porsgrunn BUP, Røyken kommune, Ringsaker kommune, Ringerike kommune, Sande kommune i Vestfold, Sarpsborg kommune, Ski kommune, Skien kommune, Skien BUP, Stenbråten skole, Hallagerbakken skole, Søndre Land kommune (ikke tilbud p.t.), Sorum kommune, Tinn kommune.

Implementerte organisasjoner

9 kommuner

32

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

- **Dinosauerskolen**
- **Dinosauerskole i smågrupper:**
- BUP Tromsø, BUP Trondheim, Os kommune, Oslo kommune, Levanger kommune
- **Dinosauerskole i klasserom/barnehage:**
- Tromsø kommune, Fjell kommune, Lindås kommune, Oslo kommune
- **Følgende nye kommuner vil starte Dino i klasserom/barnehage i 2011:**
- Os kommune, 2 barnehager, Ringsaker kommune, 2 barnehager, Verdal kommune, 1 barnehage, Tromsø kommune, 1 skole

Implementerte organisasjoner

18 organisasjoner (PPT og andre)
15 kommuner

33

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

- **Skole- og barnehageprogrammet.**
- Trondheim kommune, 3 gruppeledere
- BUP Trondheim (Webster-Stratton-teamet)
- Rennebu kommune, 3 gruppeledere
- PPT Rennebu
- Levanger kommune, 9 gruppeledere
- Frol oppvekstsenter, Familie- og barnetjenesten (BAFA) Levanger, PPT Levanger.
- Verdal kommune, 13 gruppeledere
- Verdal PPT
- Bergen kommune, 8 gruppeledere
- PPT Fana, PPT Årstad, BUP Fana
- Fjell kommune, 8 gruppeledere
- PPT Fjell, Fjell kommune barnehagesjefens kontor.
- Os kommune, 4 gruppeledere
- Os PPT, Os forebyggende tjeneste
- Fusa kommune, 4 gruppeledere
- PPT Fusa
- Lindås kommune, 9 gruppeledere
- PPT Nord-Hordaland, PPT Lindås
- Vaksdal, Modalen og Samnanger kommuner (samarbeid), 4 gruppeledere
- PPT Vaksdal, Modalen og Samnanger
- Karmøy kommune (ny kommune)
- Oppstart 2011
- Øygarden kommune (ny kommune)
- Oppstart 2011
- Austerheim kommune (ny kommune)

Implementerte organisasjoner

16 organisasjoner (PPT og andre)
11 kommuner

34

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

- **Skole- og barnehageprogrammet. Oppstart 2011**
- Oslo kommune, 16 gruppeledere
- PPT skolegruppe A, PPT skolegruppe D, PPT skolegruppe E, Brusetkollen skole, Nordstrand bydel (samarbeider med skolegruppe A),
- Asker kommune, 2 gruppeledere
- PPT Asker
- Sørumsund kommune, 2 gruppeledere
- PPT Sørumsund
- Skien kommune, 8 gruppeledere
- Skien SPT
- Porsgrunn kommune, 4 gruppeledere
- PPT Porsgrunn
- Ringsaker kommune, 4 gruppeledere
- PPT Ringsaker
- Sandnes kommune, 3 gruppeledere
- PPT Sandnes, Strand kommune oppvekstkontoret
- Hole kommune, 4 gruppeledere
- KPPT Hole
- Tromsø kommune, 2 gruppeledere
- PPT Tromsø
- Vågan kommune, 5 gruppeledere
- PPT Vågan
- Sør-Varanger kommune
- Hesseng flerbrukscenter

- Det universalforebyggende studiet
- Kortversjonen av DUÅ forelderprogrammet
- Reedtz, Mørch & Handegård, 2010
- Reedtz, Martinussen, Jørgensen, Handegård & Mørch, 2011

35

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Effekter på atferdsproblemer, foreldreferdigheter, foreldres opplevelse av kompetanse

Group differences from pre- to post-test, and one year follow up.

Dimension	Intervention (n = 89)			Control (n = 97)			Intervention vs. Control		
	Pre	Post	Follow-up	Pre	Post	Follow-up	F _{1, 183} (η ²)	F _{1, 183} (η ²)	F _{1, 183} (η ²)
	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)	Pre-post	Pre-follow up	Post-follow up
ECBI intensity	104.2 (18.6)	98.2 (17.6)	98.1 (19.8)	102.0 (14.4)	100.2 (17.4)	98.2 (16.5)	4.0* (0.02)	0.8 (0.004)	1.6 (0.01)
PPI harsh discipline	1.96 (0.47)	1.71 (0.40)	1.76 (0.40)	1.93 (0.38)	1.87 (0.42)	1.86 (0.39)	18.3*** (0.09)	9.9** (0.05)	2.4 (0.01)
PPI positive parenting	4.56 (0.49)	5.13 (0.52)	5.05 (0.47)	4.49 (0.57)	4.67 (0.58)	4.75 (0.53)	45.9*** (0.20)	24.8*** (0.12)	9.2** (0.05)
PSOC satisfaction	39.4 (6.6)	42.6 (6.1)	43.0 (5.6)	40.1 (6.0)	41.7 (6.5)	42.5 (6.4)	7.8** (0.04)	4.1* (0.02)	0.6 (0.003)
PSOC efficacy	31.4 (3.6)	33.6 (3.6)	33.8 (3.6)	31.8 (3.8)	32.9 (3.9)	33.6 (3.9)	9.9** (0.05)	2.4 (0.01)	3.1 (0.02)

Note: * p < .05, ** p < .01, *** p < .001

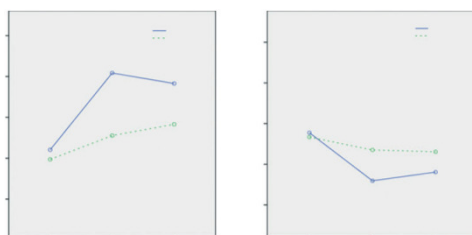
36

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Differanser i Positiv parenting og Harsh diciplin

37

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Årsaker til påmelding

Results of the Principal Components Analysis with Varimax Rotation for the Reasons to Participate (N = 113)

Items	M	SD	Factors		
			Parental Concern	Motivated To Learn	Own Other Opinion
I thought my child needed it	2.7	1.3	.84		
I was concerned for my child's behavior	2.0	1.3	.81		
I was uncertain of how to raise my child	2.7	1.2	.75		
I thought that I needed it	3.6	1.2	.74	.32	
We had a lot of discussions at home in how to raise the child	2.0	1.2	.60		
The course was recommended by others	2.6	1.7	.54		
I think it's interesting to learn about children	4.8	0.4		.76	
I want to learn more about children	4.3	1.0		.74	
Child-rearing courses should be an offer to every parent	4.6	0.8		.40	
Other people thought my child needed it	1.4	0.9			.73
Other people thought I needed it	1.2	0.7			.69
I think it's important to focus on parents tasks and responsibilities	4.5	0.9		.43	.60
Explained variance			26%	14%	13%

Note. Items loading .40 or greater are printed in bold, loadings below .30 where omitted

38

Den norske evalueringen av DUÅ skole- og barnehageprogram

Kontrollgruppe pre-post-1 års oppfølging design med matchede skoler og barnehager.

Stratifiseringsvariabler: skolestørrelse, geografisk plassering.

N=25 intervensjonsskoler, 25 kontrollskoler

N=25 barnehager, 25 kontrollbarnehager.

7 elever tilfeldig valgt ut for omfattende kartlegging.

Vinter 2011: 12 skoler, 20 barnehager (T1 høst 2009/T2 vår 2010, T1 høst 2010/T2 vår 2011)

39

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Невероятные годы: Родители, дети и учителя Программа тренировки разработана Каролин Вебстер-Страттон, доктор наук

The Incredible Years Training

Finansiering av DUÅ i Russland

Første fase: 2005-2008: Det norske delprogrammet under EU's Northern Dimension Partnership on Health Related Social Issues (NDPHS)

Andre fase: 2008: Programmet Barn i Russland (Karelen)

Tredje fase: 2009 – 2012. Barentsrådets barneprogram "Children and Youth at Risk" (CYAR)

Norsk finansieringskilde: Barne, likestillings og inkluderingsdepartementet (BLD)

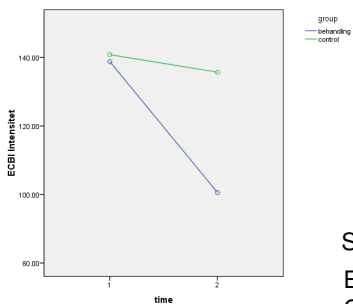
THE BARENTS EURO-ARCTIC REGION

ECBI Intensitet

Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
					Lower Bound	Upper Bound			
Eyberg Intensy pretest	sampo	45	138.7778	23.51101	3.50481	131.7143	145.8413	87.00	199.00
	control	41	140.8049	18.01280	2.81313	135.1193	146.4904	98.00	186.00
	Total	86	139.7442	20.97292	2.26157	135.2476	144.2408	87.00	194.00
Eyberg Intensy post test	sampo	45	100.5556	24.12991	3.59707	93.3061	107.8050	46.00	133.00
	control	41	135.6829	22.76449	3.55522	128.4976	142.8683	81.00	184.00
	Total	86	117.3023	29.26957	3.15622	111.0269	123.5777	46.00	184.00

ANCOVA

Tests of Between-Subjects Effects

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	40672.902 ^a	2	20336.451	52.506	.000	.559
Intercept	1895.946	1	1895.946	4.895	.030	.006
ey_int1	14200.751	1	14200.751	36.664	.000	.500
group	24562.499	1	24562.499	63.417	.000	.433
Error	32147.238	83	387.316			
Total	1256166.000	86				
Corrected Total	72820.140	85				

a. R Squared = .559 (Adjusted R Squared = .548)

Signifikant effekt

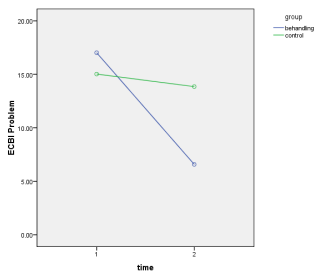
Eta square = 0.433 er en stor effekt. Svarer til en Cohen's d = 1,58 (hvis man bruker pre-standard avviket i beregningene av d)

43

ECBI Problem

Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
					Lower Bound	Upper Bound			
Eyberg Problem pretest	sampo	45	17.0222	6.23221	.92904	15.1499	18.8946	3.00	28.00
	control	41	15.0244	6.86472	1.07209	12.8576	17.1912	.00	28.00
	Total	86	16.0698	6.57945	.70948	14.6591	17.4804	.00	28.00
Eyberg Problem post test	sampo	45	6.5778	5.17638	.77165	5.0226	8.1329	.00	20.00
	control	41	13.8537	7.03762	1.09909	11.6323	16.0750	2.00	28.00
	Total	86	10.0465	7.10908	.76659	8.5223	11.5707	.00	28.00

ANCOVA

Tests of Between-Subjects Effects

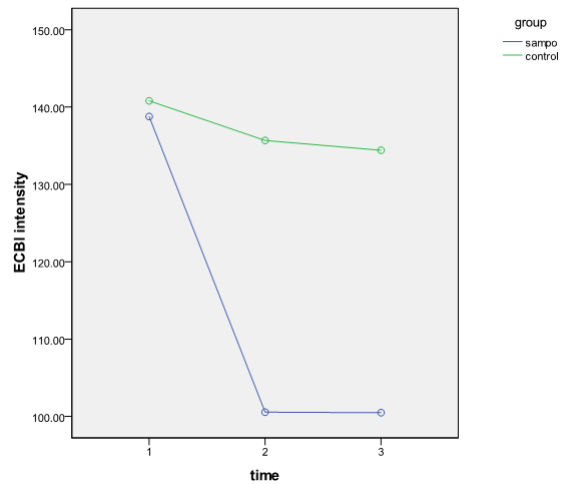
Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	1812.477 ^a	2	906.239	30.289	.000	.422
Intercept	128.101	1	128.101	4.281	.042	.049
ey_pr1	676.763	1	676.763	22.619	.000	.422
group	1389.383	1	1389.383	46.437	.000	.359
Error	2483.337	83	29.920			
Total	12976.000	86				
Corrected Total	4295.814	85				

a. R Squared = .422 (Adjusted R Squared = .406)

Signifikant effekt

Eta square = 0.359 er en stor effekt. Svarer til en Cohen's d = 1,41 (hvis man bruker pre-standard avviket i beregningene av d)

44

45

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Status og veien videre i Russland

Ved utgangen av 2010: 500 familier gjennomgått programmet

Republikken Karelen: 3 byer

Murmansk fylke, Arkhangelsk fylke og Republikken Komi: 7 byer.

2009: Langiktig samarbeid Norge Russland om temaet: barn og straff. Koordineres av BLD og Justis- og politidepartementet på norsk side. Målsetning: Utveksling av erfaring og kompetanse som forebygger kriminalitet og bruk av alternative straffformer til barnefengsel. DUÅ er integrert som et dokumentert program som forebygger ungdomskriminalitet.

46

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UIT

Videre forskning

- Ferdigstilling av skole-barnehageprogrammet
- Evaluering av førskolealder- skolealderprogrammene i kommunal regi (forebygging)
- Implementeringsforskning (kontinuerlig)
- Ny evaluering av universalprogrammet (etter ny protokoll)
- Evaluering av ADHDprotokollen
- Evaluering av fosterbarnprotokollen
- Evaluering av Dinosauruskolen i barnehage/skole
- Komponentanalyser for reduksjon av 40% «non-responders»

47

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UiT

Sentrale publikasjoner fra DUÅ studiene

- Reedt, C., Handegård, B. H., Mørch, W-T. (2011). Promoting positive parenting practices in primary care: Outcomes in a randomized controlled risk reduction trial. *Scandinavian Journal of Psychology*, Vol 52,131-137
- Mørch, W-T., Drugli, m. B. (2011). Behandling som hjelper mot atferdsproblemer. *Tidsskrift for norsk psykologforening*. Vol 48, 5 486-488
- Drugli, M.B., Larson, B., Fossum, S., Mørch, W-T. (2010). Five to six year outcome and prediction for children with ODD/CD treated with parent training. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 51:5, 559-566
- Drugli, M.B., Fossum, S., Larsson, B., Mørch, W-T. (2010) Characteristics of young children with persistent conduct problems 1 year after treatment with the Incredible Years Program. *European Child and Adolescent Psychiatry*, 19, 559-565.

48

05.11.2012

UNIVERSITETET I TROMSØ UiT

- Fossum, S., Handegård, B.H., Drugli, M.B., Mørch, W-T. (2010). Utviklingen av barns utagerende atferd og mødrenes oppdragspraksis etter foreldretraining. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 47, 601-607.
- Mørch, W-T. (2010). Evaluering av tiltak. I Martinussen, M. (Red). Kvantitativ forskningsmetodologi. Lærebokforlaget, Oslo
- Mørch, W-T. (2010). Kvalitetssikring av psykososiale tiltak. I Befring, E., Frønes, I., Sørli, A.M. (Red). Sårbare unge. Gyldendal Akademisk., Oslo.
- Drugli, M.B., Fossum, S., Larsson, B., Mørch, W-T. (2009). Når barn har alvorlige atferdsvansker – foreldreinvolvering I barnehage og skole. *Spesialpedagogikk*, Vol. 74 (6) s. 44-52.
- Fossum, S., Mørch, W-T., Handegård, B.H., Drugli, M.B., Larsson, B. (2009). Parent training for young Norwegian children with ODD and CD problems: Predictors and mediators of treatment outcome. *Scandinavian Journal of Psychology*, Vol 50. (2) s. 173-181.

- Larsson, B., Fossum, S., Clifford, G., Drugli, M.B., Handegård, B.H. & Mørch, W-T. (2009). Treatment of Oppositional Defiant and Conduct Problems in Young Norwegian Children: Results of a Randomized Controlled Replication Study. *European Child and Adolescent psychiatry*. Vol 18. (1) s. 42-52.
- Reedtz, C., Bertelsen, B. Lurie, J., Handegård, B.H., Clifford, G. & Mørch, W-T. (2008) Eyberg Child behavior Inventory (ECBI): Norwegian Norms to Identify Conduct Problems in Children. *Scandinavian Journal of Psychology*, 49, 31-38
- Fossum, S. Mørch, W-T., Handegård, B.H., Drugli, M.B. (2007). Childhood Disruptive Behavior and Family Functioning in a Clinically Referred Norwegian Sample. Are Girls Different from Boys? *Scandinavian Journal of Psychology*, 48, s 375-382
- Fossum, S. Handegård, B.H. Martinussen, M. & Mørch, W-T. (2007) Psychosocial Interventions for Disruptive and Aggressive Behavior in Children and Adolescents, A Meta-Analysis. *European Child and Adolescent Psychiatry*. Vol. 17. (7) s. 438-451.

- Reedtz, C., Martinussen, M., Jørgensen F.W., Handegård, B.H., Mørch, W.T. (2011). Parents Seeking Help in Child Rearing: Who are they and how do their children behave? *Journal of Children's Services*, 4, 264-275.
- Reedtz, C., Handegård, B.H., Mørch, W.T. (2011). Promoting positive parenting practices in primary care: Outcomes in a randomized controlled risk reduction trial. *Scandinavian Journal of Psychology*, 52, 131-137.
- Kirkhaug, B., Drugli, M.B., Mørch, W-T., Handegård, B.H. (2011). Teacher Report of children's problem behavior on the Sutter-Eyberg Student behavior Inventory – Revised (SESBI-R) in a Norwegian sample og preschool and school children. *Scandinavian journal of educational research*. DOI: 10.1080/00313831.2011.568672
- Kirkhaug, B., Drugli, M.B. Kløckner, C.A., Mørch, W-T. (2012). *Association between Parental Involvement in School and Child Conduct, Social and Internalizing Problems: Teacher report. (In preparation)*

Slutt

